

# EL GRATACEL



**PORTÀTIL**

Reservats tots els drets. Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser duta a terme amb l'autorització dels titulars, tret de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar-ne o escanejar-ne algun fragment ([www.conlicencia.com](http://www.conlicencia.com); 917021970 / 932720447).



PAPER ECOLÒGIC  
TCF LLIBRE DE CLOR

Títol original: *El gratacel*

© Màrius Sampere i Passarell, 2010

© Editorial Meteora SL

Gran Via de les Corts Catalanes, 794, ent. 1a

08013 Barcelona

[www.editorialmeteora.cat](http://www.editorialmeteora.cat)

Disseny de la col·lecció: Pere Fuster

Coberta: Torre Sears, Chicago

Impressió: Liberdúplex

1a edició dins «Portàtil»: juny 2011

ISBN: 978-84-939171-1-1

DL: B-18958-2011

**Màrius Sampere**

EL  
GRATACEL

Editorial  
Meteorα



Per fi havia sortit de dins, de l'edifici, del temple, del laberint. Fora de la víscera, de tot, de l'immens embolcall. I s'hi havia deixat la closca. Ell, l'Eusebi, talment la tortuga eminent, s'acabava d'alliberar del pes inseparable, del maleït llast plural, successiu, grotesc. I respirava lliure, a ple pulmó, aire fresc provinent de les més altes i pures muntanyes. Ara, des de fora, descarregat de l'angoixa mineral, només amb les ingràvides ales exteriors, dominava l'espai i tota frontera sobrevinguda.

S'adonava de la meravellosa simplicitat general. Es preguntava ¿on, la complexitat, la complicació, la deducció, la feixuga elaboració de cap idea? Allí, a camp obert, al punt central de les quatre ventades convergents, residia el lloc exacte de la despreocupació, l'indret d'on podia partir qualsevol nau, qualsevol crit.

Es refregà els ulls. Com podia ser tanta delícia? Calia la certesa absoluta, la comprovació definitiva; s'imposava investigar, encara que fos d'amagat, discretament, sense ofendre la claror del matí, l'aroma de l'herba, els àngels protectors. I llançà la mirada endavant, cap a l'horitzó encara enterbolit, mig adormit entre la boira. Què hi podia haver més enllà d'aquesta perfecció?

Alguna cosa hi havia. Una taca? Un accident del terreny? Un fenomen atmosfèric? Concloué que havia d'anar-hi i sortir de dubtes. A mesura que s'hi acostava, l'aparició adquiria un aspecte més definit i, alhora, més inversemblant. Finalment va haver d'admetre que, enmig d'aquell desert uniforme i pacífic, s'erigia un edifici gris; més a la vora resultà un gratacel, un gratacel flotant i ra-

diant. L'Eusebi advertí, de seguida, que aquella estranya construcció aïllada tenia virtuts magnètiques, car l'atreia poderosament. Com més s'hi apropava, més forta era l'atracció, de manera que ja podia afirmar que era com ara un imant paral·lelepípede que se'l volia engolir. Tanmateix, oh misteriosa inversió!, no l'absorbia sinó que es desplaçava cap a ell, com una allau arquitectònica. L'Eusebi l'esquivà i hi cercà l'entrada...

## PLANTA BAIXA I PRIMER PIS

Un cop al vestíbul, l'Eusebi s'adreçà al taulell d'informació i s'encarà amb el funcionari.

—Vull veure Z. Quin pis, si us plau?

El funcionari, sense gastar mot, ni tan sols mirar-se'l, estirà el braç uniformat corresponent i li assenyala la porta de l'ascensor, just a la dreta d'on eren tots dos. L'Eusebi, en paga del mutisme de l'informador, s'abstingué de donar-li les gràcies i entrà a la cabina que, com si l'hagués estat esperant només a ell, era oberta i buida, i s'hi trobà tancat així que hi posà els peus. Al pany del fons de la caixa hi havia un quadre amb un sol botó de pasta blanquinosa, ja gastat i balder, i el premé sense pensar-s'ho gens, ben segur que aniria de dret al pis de Z. Gairebé imperceptiblement, l'ascensor s'engegà i es deturà en cinc segons escassos; també amb suavitat extrema se separaren les dues meitats de la porta, i sortí a un espai tan mal il·luminat que, de les vàries persones amb bata blanca que se li acostaren amatents, ell no hauria pogut dir si eren homes o dones.

—Vull veure Z. És aquí, oi?

—Abans caldrà que us espereu a la sala A, la primera que trobareu, no teniu pèrdua —li respongué la veu, exempta de color i de sexe, d'una d'aquelles persones, no sabia quina.

Ell no replicà i s'hi encaminà resoltament, més que res per demostrar-los que no necessitava més instruccions. Empenyé la porta indicada, una gran vidriera lletosa i

opaca, i restà clavat al lllindar mateix. Parpellejà incrèdul. La sala era de grans dimensions: hi havia, ho calculà d'una ullada, quinze llits a banda i banda; total, per tant, una trentena. A més, estaven ocupats; hauria dit que per dones malaltes. A través d'altres i esquifides finestres tancades, que devien donar a grisos patis interiors, potser celoberts, entrava una claror esllanguida, ben bé de cel·la. Pensà que, per error, no seu sinó dels altres, es trobava en la sala d'un hospital, o d'una caserna peculiar, o d'un hospici, i, ja filant més prim, conclogué que ni el porter mut ni les persones amorfes de bata blanca no l'havien entès, qui sap si per raons d'idioma. Mentrestant, la dona enllitada que tenia més a la vora s'havia espavilat i li somreia.

—Perdoneu-me, senyora. Jo volia veure Z i m'han fet venir fins aquí. Es deuen haver equivocat. No hi ha dubte que s'han equivocat.

Ella féu que no amb el cap, i tot seguit el tombà devers la seva companya immediata en cerca de confirmació, i totes s'anaren deixondint i negaven amb el cap lentament a mesura que, en una mena d'onada plàcida, l'esguard de l'una passava a l'altra. Aquella successió sinuosa, que s'allunyava per una renglera de llits i tornava per la d'enfront, envoltada, a més, d'un silenci tan profund com dues vegades el llarg de la sala, li produí una sensació d'angoixa a l'estómac, i en comptes de continuar parlant amb la malalta exclamà per a si mateix:

—I què hi faig, jo, aquí? M'espero o me'n vaig?

Llavors la dona, remonent per sota el llençol i la camisa de dormir, la qual cosa provocà l'aparició d'uns pits reïnflats, li allargà el braç dret per oferir-li el contingut de la cassola de la mà: un grapat de fitxes de colors, iguals que les del joc de l'oca o del parxís, però metàl·liques o de



vidre, ja que, damunt la pell descolorida, brillaven com ulls de gat, de peix, o com monedes roents.

—Té, guarda-te-les. Et faran falta —li digué amb un fil de veu.

—Gràcies.

Les hi agafà per no dir-li que no. ¿Què n'havia de fer ell, d'aquelles fitxes vermelles, blaves, grogues...? Però a la dona, tan fomuda, qui sap si també tocada del cap a causa de les febres altes, aquelles rodones virolades li devien semblar vés a saber què. Potser d'un temps ençà només tenia la dèria de regalar fitxes a tothom qui la visitava.

Ell va insistir:

—Us estic molt agraït, senyora. Veieu? Me les fico a la butxaca.

Ella, rendida per l'esforç, deixà anar el braç que, relliscant com un pes mort, restà penjant al cantó del llit; les puntes dels dits gairebé fregaven les rajoles on, absurdament, s'entrellaçaven dibuixos alegres, propis d'una cuina o d'un lavabo. Havia tancat els ulls i, malgrat la ganyota de fatiga, encara forçà un somrís per dir-li a cegues:

—Ara, vés-te'n, fill meu. Per l'altra punta de la sala.

Ell féu un capcotament lleuger de comiat, que la dona no va veure però pressentí, ja que li vibraren les parpelles, i es posà a avançar entremig dels dos rengles de llits, i cada dues dones, a mesura que hi passava per davant, tot desabrigant-se i ensenyant-li els pits tumefactes (hauria jurat que n'era el mateix parell en totes), li allargaven les mans plenes d'aquelles fitxes de colors. Ell les anava prenent i se les embutxacava com podia.

—Oh, gràcies, gràcies —anava dient.

Quan arribà a l'extrem de la cambrada, en tenia tantes que li sobreeixien de les butxaques. Li va caldre fer-se'n un farcell amb el mocador del coll. Ho féu allà mateix,

abans de sortir, perquè les malaltes poguessin veure que se les enduia totes, per bé que, si no el veia ningú, tot i que li sabia una mica de greu, les llençaria a la primera paperera que trobaria.

Aleshores empenyé la nova vidriera, idèntica que la de l'entrada, i passà a un lavabo exageradament espaiós. S'hi trobà, però, com peix a l'aigua, ja que ell era un enamorat de les cambres de bany àmplies i, en general, de les grans extensions. A més, tenia set i se sentia entresuat, no perquè hi fes massa calor, allí dins, ni perquè s'hagués bellugat gaire, encara que de manera inhabitual, sinó a causa d'aquella excitació cardíaca que no el deixava des que havia entrat al gratacel, i que ara se li començava a posar al ventre en forma de dolorets i remolins suaus. Per apagar la primera necessitat, la set, beuria aigua de l'aixeta que, tenint en compte la blancor ambiental i la instal·lació tan moderna i lluent, hauria de rajar ben fresca. Damunt la lleixa, de vidre gruixut amb suports de marbre, hi havia gots. Però de seguida s'adonà de la nevera, alta i ampla com un armari. L'obrí i una frescor bona li donà a la cara, i s'hi quedà uns moments, en aquella posició, per fruit de la delícia. En un compartiment s'arregleraven ampolles de llet precintades; n'agafà una, l'obrí i begué a galet. Més de la meitat d'una tirada. Era, fins i tot, endolcida. Llavors se li accentuà la segona necessitat, la d'anar de ventre.

S'abaixà pantalons i calçotets i s'assegué a la porcellana freda. No va haver d'esperar gens (tenia als budells un gran rebombori), i s'hi aplicà una bona estona, en aquell afer inexorable. Després, cosa sense precedents, mentre s'eixugava no va poder estar-se de tocar-se l'anús amb els palpissos nus dels dits. Els residus, llefiscosos, no li feien angúnia; la plaent suavitat, com d'una crema aromàtica, li resultava excitant, més que això, orgàstica. Aleshores,

per tal que aquella sensació no sols no s'esllanguís sinó que es repetís en un nivell fins i tot superior, s'acabà l'ampolla de llet. Efectivament, la forçada ingestió li provocà immediats recargolaments més intensos que abans, gràcies als quals pogué gaudir d'evacuacions i tectes a doll i dins la corba del clímax desitjat. Així que en tingué prou, cercà un flascó d'aigua de colònia i es refrescà tot el cos. Mai no s'havia trobat tan bé, tan a gust amb la seva pell. I s'adormí plàcidament estirat a terra, recargolat i amb el cul coent.

## DE COM S'APAREIX EL VIRGILI

Algú el sacsejava perquè es despertés.

—Au, vinga!

De primer pensà que ho havia somiat, tot allò que li engiponaven la roba i que l'arrossegaven per terra; després desclucà els ulls i entreveié una cara a tocar de la seva. Immediatament s'adonà que aquella persona li estava donant bufetades seguides però suaus, que només petaven i prou.

—Vaja, ja esteu despert? Si que teniu el son fort! —Era una veu fina i melosa.

—Vinga! Ep!

L'Eusebi es refregà els ulls i començava a recordar-ho tot: el vestíbul amb aquell porter hieràtic, els individus tèrbols del passadís, les dones malaltes i llurs fitxes ingènues i, l'últim, l'enorme lavabo... Però, ara mateix, ell no hi era, al lavabo, sinó al replà de l'ascensor, i algú, aquell desconegut intempestiu, li havia tallat la dormida. S'incorporà i se'l mirà.

—Qui sou? Sou Z? Perquè ja seria hora!

—No pas. Em dic Virgili.

—Com el poeta? Com l'acompanyant del Dant? —S'havia alçat i s'espolsava la roba.

—Com ell. Jo també us acompanyaré.

—A l'infern? —féu burleta; aleshores lligà caps i tornà a preguntar-li—: I com és que sóc aquí? Jo m'havia adormit en un lavabo. ¿I qui m'ha pujat els pantalons?

Virgili, per bé que cortesament, no parava de somriure. Era un jove esvelt, de trets efeminats i que, però, tant podia tenir vint-i-cinc com trenta-cinc anys; aquest ampli marge obeïa, a més, a la seva indumentària clàssica i fosca, completada amb una corbata de seda blau cel, un robí mitjà a l'anular dret i unes sabates negres i mats. Pel que feia als ulls, l'Eusebi encara no n'havia destriat el color exacte; només li n'impressionaven la lluminositat, que de tan intensa esborrava els iris, i la potència de penetració, un xic molesta de vegades.

—Bé, sí, jo mateix us he arranjat el vestit i us he portat fins aquí. No podíeu ocupar hores i hores un lavabo públic.

—És cert. Me'n faig el càrrec. —Féu una pausa i tot seguit es posà a la defensiva: —I vós, a més de dir-vos Virgili i d'haver d'acompanyar-me tota l'estona, qui sou? El secretari de Z? El cap dels ordenances? El director del gratacel? El coordinador general?

—Massa preguntes, massa preguntes...

—És una sola pregunta, diria jo.

—No. El vostre cervell és ple de preguntes; d'aquesta i de moltes altres que cal ordenar a poc a poc i pis a pis. De respostes no us en faltaran. I jo no tinc altre càrrec que el de ser el vostre acompanyant. D'ara endavant, confieu-vos a mi com a vós mateix. Pel nostre bé.

D'ara endavant? Confiar-s'hi? Pel seu bé? L'Eusebi es gratà el crani; talment hi escarbotava per facilitar-hi la implantació del possible segon sentit d'aquelles paraules. Arribat a una deducció simple declarà:

—Vaja, la meva ombra, com aquell qui diu —i afegí, amb un deix de temor simulat—: És que estic en cap perill?

—No pas més que tothom. Però remarqueu que no hi

ha ombra sense llum. Egoistament, us reserveu el millor paper. Sempre és així.

—Deixeu-vos estar de romanços. Em sembla que ja us vaig conèixer. Sou massa llest. Sí, un embolicaire és el que sou. —S’havia encès tot sol. Allargà un braç. L’acusava apuntant-lo amb l’índex de la mà dreta. Deixà passar tres o quatre segons i, com que l’altre no protestava, es posà a queixar-se—: ¿Què significa tot plegat? Jo només vull veure Z, la cosa més senzilla del món (o ho hauria de ser) i, segons que sembla, em cal un guia, per postres lacònic, un protector enigmàtic que em parla entre cometes, que les deixa caure (i m’estic referint a allò que heu dit de «pis a pis») sense aclarir res. Sabeu què penso? Que plego i me’n torno a casa. M’hi estava molt bé, jo, a casa meva!

—Ja no podeu tornar-hi.

—No em feu riure.

Però no tenia ganes de riure, més aviat de plorar de ràbia. I havia empal·lidit visiblement. Precisà:

—Torno a baixar i me’n vaig al carrer. Així de fàcil.

Virgili no somreia en aquell moment. Com ara un núvol fosc, una mena de tel se li havia posat als ulls i, davallant fins als llavis, els havia retornat a l’horitzontalitat natural i severa. Encara més que d’habitud, abaixà el to de la veu i hi afegí una punta de compassió.

—Em dol d’haver de dir-vos que no pot ser.

L’Eusebi anava per desafiar-lo amb una interjecció; de fet, ja s’havia engallit tot ell, inflant-se el pit i alçant el cap amb insolència volguda. Però de sobte li va venir a la memòria la seva pròpia al·lusió d’abans.

—Ah, l’infern! És això? És que, traspasat el portal, cal perdre tota esperança?

—Tranquil·litzeu-vos. Aproveiteu que l’ascensor és obert i desocupat...

—Sí, me n'hi vaig! I pujaré, pujaré... I me n'alegro, d'estar atrapat com una rata. Us demostraré que me'n sortiré, de la gàbia. I que no pararé fins dalt de tot.

Es precipità cap a la màquina.

—Ei! No us deixeu el farcellet de fitxes.

L'Eusebi tornà enrere, just per prendre-li d'una revolada, i desaparegué rere les dues fulles, que encaixaren silenciosament.